

Višnja Rogošić

Bolje reagiramo na priče

Razgovor s Rachel Chavkin (The TEAM)

Mlada njujorška izvedbena skupina The TEAM, što je kratica za "Theatre of Emerging American Moment" (kazalište američkoga trenutka koji dolazi) u skladu s imenom usmjerena je prije svega na američku svakodnevnicu te je zaigrano secira u svojim nagrađivanim projektima (od 2005. godine za predstave *Give up! Start over!*, *Particularly in the Heartland* i *Architecting* osvojili su Fringe First Award na edinburškom Fringeu). Postmoderne mješavine različitih žanrova, sa sklonošću pričanju priča, profiliranju cjelovitih likova pa i efektu spektakla, njihove predstave uvode glumačku vještinu realističkoga utjelovljenja lika i dijaloga u okvir kolektivnoga stvaralaštva. Iako u New Yorku nedvojbeno pripadaju afirmiranom dijelu *off scene*, teže uspješnom i potencijalno vrlo komercijalnom hibridu sadržaja srednje struje i još uvijek alternativnoga postupka kreiranja predstava, što je razvidno i u njihovu posljednjem projektu *Mission Drift* najavljenom na festivalu Prelude. Razgovor s redateljicom skupine Rachel Chavkin vođen je na tragu te misli.

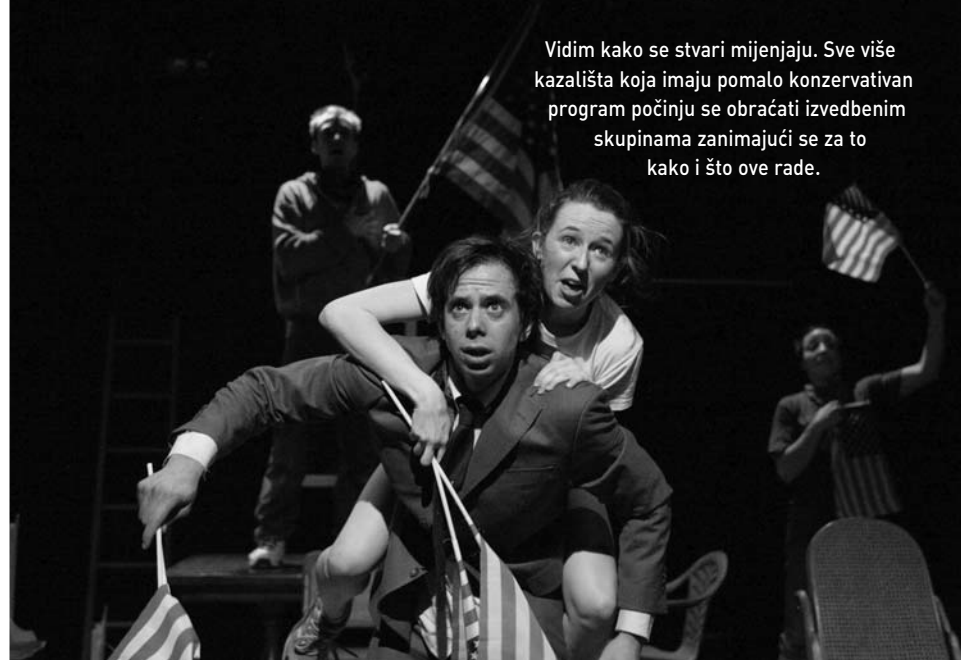
Vaše se predstave fokusiraju na prethodno uvježbani materijal ne baveći se aktualnom društvenom situacijom u koju bi bila uključena i publika. Mogle bi, dakle, biti i uprizorene

drame. Zašto ste odabrali skupno izmišljanje i kako izgleda proces stvaranja predstava?

RC: Mislim da svi mi volimo drame te rad na suvremenim i klasičnim tekstovima, ali nas zajedno kao trupu još uvijek najviše zanima kovati vlastita djela koja se bave osnovnim aspektima trenutačnoga stanja u zemlji. Privlače nas različiti aspekti "mitologije" i povijesti naše zemlje. Obično ja predložim ideju, temu ili pitanje, a trupa se tada baci na veliko skupno istraživanje koje može uključiti sve, od čitanja povijesnih knjiga do slušanja podcasta, gledanja filмова o zadanoj temi ili samo stvaranja likova i razmišljanja o pričama koje bi mogle ići uz njih. Iz toga počinjemo razvijati linije radnje. Potom održavamo velike sesije skupnoga pisanja. Svi sjednemo za računala i različite verzije scene koje su različiti ljudi napisali kombiniramo u jednu, koristeći one trenutke pojedinačnih scena za koje mislimo da su najjači. Ponekad netko napiše neku verziju scene i svi se složimo da je "to to".

Komentirate kreativni proces tijekom samoga pisanja? To je doista kolektivno pisanje?

RC: Da, to je kolektivno pisanje. Danas smo izmišljali cijelu gomilu različitih načina govorenja o nekom trenutku ili izvođenja scene i to smo radili naglas, a ne sjedeći za računalima. Tu improvizaciju potom zapisuje naša dramaturginja, a onda je po-

The TEAM, *Particularly in the Heartland*. Fotografija: Rachel Roberts, uz dozvolu The TEAM

čnemo organizirati. Stalno međusobno komentiramo naš rad, ne u smislu sviđa li nam se to ili ne, nego što je uzbudljivije s obzirom na temu kojom se bavimo. Upravo smo dovršili sesiju koja je trajala od 9 i 30 do 13 h, ponekad svi uzmemo dvadeset minuta za pisanje, a ponekad sat vremena, tako da se trajanje sesija razlikuje.

U predavanju koje je održao u Antwerpenu 2009. godine Jan Leuwers izjavio je kako "redatelj koji piše vlastite predstave ostaje samo to: redatelj koji piše vlastite predstave; teško da će ga itko smatrati... piscem". S obzirom na to da je većina članova skupine i izvođači i pisci, osjećate li vi tu neravnotežu između dviju kategorija – činjenicu da vas uglavnom doživljavaju kao "izvođače koji pišu", a ne "izvođače" i "pisce"? Naime, usprkos činjenici da u izvedbi sudjeluje cio ansambl, rad izvođača ipak se doživljava i pojedinačno, dok se pisanje u procesu skupnoga izmišljanja percipira kao isključivo kolektivni napor, iako u oba slučaja drugi vrlo rano bivaju uvedeni u proces stvaranja.

RC: Ne tvrdim da su me ikad pozvali da govorim na panelu koji se bavi novom dramom, ali mislim da se približa-

Vidim kako se stvari mijenjaju. Sve više kazališta koja imaju pomalo konzervativan program počinju se obraćati izvedbenim skupinama zanimajući se za to kako i što ove rade.

vamo tome. Vidim kako se stvari mijenjaju. Sve više kazališta koja imaju pomalo konzervativan program počinju se obraćati izvedbenim skupinama zanimajući se za to kako i što ove rade. Taj pomak u Americi djelomično potpomaže Mellon Foundation koja daje novac. Naime, jedan od ključnih razloga zbog kojega kazališta srednje struje sporo preuzimaju ovaj oblik stvaralaštva jest i to što on košta puno više. Umjesto da plate jedan honorar dramskom piscu koji će napisati dramu, moraju platiti cio izvedbeni ansambl. A nama treba više od dvije i pol godine da je stvorimo.

I možda ne znate sa sigurnošću točan datum dovršavanja predstave.

RC: To nas manje zabrinjava jer sebi stalno postavljamo krajnje rokove demonstriranja različitih privremenih verzija predstave. Tijekom procesa stvaranja, takve demonstracije održimo pred publikom oko četiri puta tražeći povratnu informaciju. Komad razvijamo kroz dijalog s publikom jednako koliko i unutar trupe. S toliko puno glava koje rade zajedno treba nam puno vremena da dođemo do koherentne ideje pa kroz izvođenje privreme-

The TEAM, *Architecting*
Fotografija: Eamonn McGoldrick, uz dozvolu The TEAM

nih verzija možemo vidjeti što se razvija i otvoreno razgovarati o tome jesmo li za to zainteresirani ili ne i što bismo napravili drugačije. Izložiti ideje o tome kako bi komad mogao izgledati za nas je ključan proces, čak i kad se odvija brutalno rano u radu na komadu. Znali smo napustiti neke od tih radionica i ponekad radikalno promijeniti sve jer nismo imali osjećaj da radimo ono što želimo, a onda bismo se često dvije radionice kasnije vratili na ideje s te početne radionice. Sve postaje dio taloga iz kojega nastaje trenutna ideja predstave. Ekvivalenti postoje i u kazalištu srednje struje, tome služe probna razdoblja igranja predstave.

S obzirom na to da je riječ o kolektivnom procesu, skupno izmišljanje često vodi donekle fragmentiranim izvedbama čiji su šavovi razvidni. The TEAM, s druge strane, ustraje na razvoju narativa koji je ponekad dodatno uglačen pripovjedačem na sceni. Zašto?

RC: Bilo bi prirodnije sastaviti kolaž od hrpe naših visceralnih reakcija na neku ideju nego napraviti priču. Mislim

The TEAM, *Architecting*
Fotografija: Nick Vaughan, uz dozvolu The TEAM

da smo kao trupa postali sve narativniji djelomično i stoga što se želimo obraćati različitim publikama, ljudima u Americi koji nikada prije nisu vidjeli predstavu koja je rezultat kolektivnoga stvaralaštva i koji ne moraju nužno znati kako gledati apstraktnu izvedbu (iako bi možda znali kako gledati apstraktnu sliku koja im se ne mora svjediti, ali znaju kako o njoj razmišljati). Mislim da ova vještina još nije toliko raširena. Također, kao ljudi, bolje reagiramo na priče. Za razliku od drugih trupa koje se bave skupnim izmišljanjem i čiji članovi nemaju obrazovanje iz područja naturalističke izvedbe, nego dolaze iz područja postmodernoga plesa, vizualnih umjetnosti, glazbe, ne kazališnih

područja općenito, većina nas ima tradicionalno kazališno obrazovanje. Mislim da smo djelomično skloni naraciji upravo zato jer imamo vrlo jake temelje u radu Stanislavskoga i emocionalnom realizmu i to je ono što pokušavamo uvesti u skupno izmišljanje.

Mission Drift, predstava koju ste izveli na festivalu Prelude i u kojoj pokušavate "istražiti i prezentirati što je moguće nepristraniji portret američkoga kapitalizma", bit će mjuzikl. Je li to također pragmatičan izbor s ciljem pridobivanja nove publike?

RC: Pridobivanje nove publike je definitivno jedan od razloga zbog kojega ulazimo u to. Također, volim surađivati s našom kompozitoricom Heather Christian, volim njezinu glazbu i volim kad je glazba dio kazališta. Spomenula si Jana Leuwera – predstava njegove trupe *Izabelina soba* jedno je od meni najdražih kazališnih djela koje sam ikada vidjela i jako je utjecala na naše stvaranje *Mission Drift*.

Pitam to posebno zato jer sam gledala živu izvedbu jednom i videosnimak vaše radioničke izvedbe više puta, ali je glazba uvijek bila tako zaokupljajuća da sam po završetku pjevušila melodiju i posve zanemarila tekst. Ne mislite li da je tako zavodljiva forma prijateljnja koja bi mogla potkopati poruku koju pokušavate poslati? Ne namjeravate očarati publiku.

RC: Ne slažem se s tim, u stvari. Mislim da nas istodobno jako zanima kako očarati publiku emocionalno dojmljivo pričom. Stoga mislim da to nije točna pretpostavka o našem radu. Heatherina glazba je divna i želim je podijeliti s drugima. S druge strane, tekst ćemo projicirati i pokušat ćemo ga aktivirati tako da songovi postanu trenuci u kojima tema predstave eksplodira i poprima drugačiju kvalitetu. U stvari, upravo zato jer pričamo tako jasnu priču, songovi su trenuci u kojima možemo iskoračiti iz narativa i razmišljati o temama priče prije nego o samom pričanju.

Vaše su poruke detaljne studije američke kulture, a ne jednostavni generalizirani iskazi. Usprkos činjenici da ste više puta osvojili Fringe First Award u Edinburghu, sadržaj može biti prilično zbujujući. Koliko dobro komunicirate s nedovoljno informiranom stranom publikom?

RC: Toga se uvijek bojimo, ali prošle jeseni u Londonu i Lisabonu, gdje smo gostovali s predstavom *Architecting*,

koja je vjerojatno naš najslabiji komad s tonom elemenata američke kulture, prošlo je nevjerovatno dobro. Čuli smo od članova publike kako su se bojali da neće sve razumjeti i vrlo je moguće da nisu uhvatili sva značenja. Stvari kojima The TEAM pristupa su ikonički elementi američke mitologije ili povijesti, poput Las Vegasa npr., kojim se bavimo u *Mission Drift*. Očekujemo da publika dođe s nekim temeljnim pretpostavkama o Vegasu koje potencijalno uključuju kazina i hotele i to je sve. To koristimo u predstavi. S *Prohujalo s vihorom* očekivali smo da ljudi znaju za Scarlet O'Hara, ljubavnu priču, zanosni epski zaplet i cijela se predstava u konačnici bavila velikom razlikom/kontrastom između onoga što ljudi misle da *Prohujalo s vihorom* jest i onoga što roman zapravo sadrži. Mislim da je rad konstruiran tako da napada te ikone i razotkriva istinu ispod njih. Publika možda ne zna sve reference i detalje, ali najčešće gotovo svi imaju temeljno oruđe koje im je potrebno kako bi razumjeli glavne teme. Kad igramo u New Yorku, u našem gradu, obično se obraćamo publici koja nam je poznatija. Publika se ovdje vrlo često više smije i teži predstavu učiniti ironičnijom nego što to mi koji put namjeravamo. Ali, rekla bih da su ponekad razgovori koje vodimo na turnejama zanimljiviji od razgovora kod kuće. Zbog toga i volimo toliko putovati, a to je i jedan od ključnih razloga zbog kojih smo *Mission Drift* odlučili djelomično raditi u Las Vegasu – zanima nas stvarati izvan New Yorka.

Mission Drift je dio projekta *American Geographic* koji ste pokrenuli prošle godine. Možete li detaljnije opisati čemu smjerate?

RC: Nismo bili zadovoljni činjenicom da većinu turneja održavamo u inozemstvu. Volimo internacionalna putovanja, ali, istodobno, radimo predstave o Americi i želimo ih podijeliti s Amerikancima. Publika u New Yorku vrlo često predstavlja određeni dio američke publike ni na koji način reprezentativan za cijelu zemlju. *American Geographic* je rezidencijalni projekt u okviru kojega namjeravamo razvijati dio svakoga novoga projekta na novoj američkoj lokaciji. Primjerice, planiramo napraviti dio našega novoga projekta *The Town Hall Meeting* u New Yorku, koji je "plava država", dio u Texasu koji je "crvena država", a dio u lowi, koja je "purpurna država". Nadamo se razgovarati s različitim pojedincima i zajednicama s kojima uspijemo ostvariti veze na tim mjestima i provesti terensko istraživanje tako da budemo sigurni da će se istaknuti i one perspektive koje su različite od naših.